

**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΣΟΦΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

Evlogi Georgiev 103, Sofia 1504, Bulgaria,
Τηλ.: + 359 (0) 2 9447959, 9447790, Fax: + 359 (0) 2 9505375
E-mail: ecocom-sofia@mfa.gr
Web: agora.mfa.gr/bg60

Επιμέλεια: Ιωάννης Μαρούτσος, Γραμματέας ΟΕΥ Α΄

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ 12/2016

**Για τις οικονομικές εξελίξεις στη Βουλγαρία
και τις διμερείς οικονομικές & εμπορικές σχέσεις**

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2016

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ	2
- Ψήφιση από βουλγαρικό Κοινοβούλιο προϋπολογισμού 2017	2
- Εκτίμηση πιστοληπτικής αξιολόγησης Βουλγαρίας από διεθνείς οίκους	3
II. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	6
- Δημιουργία Συμβουλευτικής Πλατφόρμας με στήριξη ΕΤΕπ	6
III. ΚΛΑΔΙΚΑ	7
ΕΝΕΡΓΕΙΑ	7
- Διασυνοριακό εικονικό εμπόριο φυσικού αερίου	7
- Αποτελέσματα δεύτερης φάσης δεσμευτικών προσφορών για IGB	9
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	9
- Εξελίξεις αναφορικά με την πώληση της UBB (ομίλου Εθνικής Τραπέζης)	9
ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ	10
- Μελέτη για την κατανάλωση αλκοολούχων ποτών στη Βουλγαρία	10
ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΑΧΕΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ	13
- Αύξηση πωλήσεων προϊόντων ταχείας κατανάλωσης	13
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	16
- Άνοδος επιβατικής κίνησης αεροδρομίου Σόφιας	16
IV. ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ	16
- Ελληνική συμμετοχή στο ετήσιο χριστουγεννιάτικο φιλανθρωπικό Bazaar Σόφιας (04.12.2015)	16

*- Παρακαλούμε σε περίπτωση αναδημοσίευσης να αναφέρεται η πηγή
 - Εάν δεν επιθυμείτε να λαμβάνετε σε μηνιαία βάση το παρόν δελτίο, μπορείτε να μας ενημερώσετε σχετικά, ώστε να σας αφαιρέσουμε από τη λίστα αποδεκτών*

Ι.ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΒΑΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

- Ψήφιση από βουλγαρικό Κοινοβούλιο προϋπολογισμού 2017

Εγκρίθηκε την Πέμπτη 01.12 τ.έ. από το βουλγαρικό Κοινοβούλιο σε δεύτερη και τελευταία ανάγνωση ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2017. Σύμφωνα με τις προβλέψεις του προϋπολογισμού, το έλλειμμα εκτιμάται ότι θα διαμορφωθεί το ερχόμενο έτος στα BGN 914 εκατ. (€ 467 εκατ.), ποσό που ισοδυναμεί με το 1,4% του προβλεπόμενου ΑΕΠ. Τα έσοδα του προϋπολογισμού αναμένεται να ανέλθουν σε BGN 21,9 δισεκ., ενώ οι δαπάνες εκτιμώνται σε BGN 22.8 δισεκ. Οι συνολικές δαπάνες στο πλαίσιο του ενοποιημένου μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού προγράμματος θα μειωθούν από 39,8% του ΑΕΠ το 2017 σε 38,2% το 2019. Ο νέος δανεισμός που θα επιτραπεί στην Κυβέρνηση δεν θα υπερβαίνει για το 2017 τα BGN 1,2 δισεκ., ενώ καταψηφίστηκε πρόταση μικρότερου κόμματος (ABV) να μην επιτραπεί καθόλου νέος δανεισμός το 2017. Το δημόσιο χρέος δεν πρέπει να υπερβαίνει τα BGN 23,9 δισεκ. στα τέλη του 2017, ενώ το ΑΕΠ εκτιμάται ότι θα αυξηθεί σε ετήσια βάση κατά 2,5% και θα διαμορφωθεί στα BGN 92,4 δισεκ. (έναντι αναθεωρημένης ανάπτυξης 3,6% για το 2016). Ο προβλεπόμενος μέσος ετήσιος αποπληθωρισμός του 1,1% το 2016 αναμένεται να μετατραπεί σε πληθωρισμό της τάξης του 1,5% το 2017, με βάση τις προβλέψεις για υψηλότερες τιμές πετρελαίου και μη ενεργειακών πρώτων υλών, καθώς και λόγω της αύξησης της εγχώριας ζήτησης, ενώ η ανεργία προβλέπεται ότι θα υποχωρήσει στο 7,3%.

Στον προϋπολογισμό έχει, επίσης, προβλεφθεί η ήδη ανακοινωθείσα αύξηση του ελάχιστου μηνιαίου μισθού σε BGN 460 (από BGN 420 που είναι σήμερα) από την 01.01.2017. Σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομικών, οι επιπλέον προτεραιότητες του προϋπολογισμού για το επόμενο έτος επικεντρώνονται σε μέτρα προώθησης για τη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης, την αναβάθμιση των αμυντικών δυνατοτήτων της χώρας, τη βελτίωση της λειτουργίας του συστήματος υγειονομικής περίθαλψης και την εφαρμογή του εθνικού προγράμματος για την ενεργειακή απόδοση των κτιριακών εγκαταστάσεων. Αναλυτικότερα και ανά υπουργείο, για το επόμενο έτος οι δαπάνες του Υπουργείου Άμυνας θα ανέλθουν σε BGN 1,08 δισεκ., συμπεριλαμβανομένων BGN 1 δισεκ. για διάφορες αμυντικές δαπάνες και BGN 71 εκατ. για συμμαχικές πολιτικές και πολιτικές διεθνούς ασφάλειας. Ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Εσωτερικών συνολικού ύψους BGN 1,234 δισεκ. περιλαμβάνει το ποσό των BGN 701 εκατ. για την καταπολέμηση του εγκλήματος και την προστασία της δημόσιας τάξης, BGN 181 εκατ. για τη διασυννοριακή ασφάλεια και τον έλεγχο των ροών μετανάστευσης, BGN 211 εκατ.

για μέτρα πολιτικής προστασίας, καθώς και BGN 139 εκατ. για διοικητικές δαπάνες. Οι δαπάνες του Υπουργείου Υγείας ανέρχονται σε BGN 459 εκατ., συμπεριλαμβανομένων BGN 345 εκατ. για δαπάνες διάγνωσης και θεραπείας, BGN 69 εκατ. για την προώθηση της δημόσιας υγείας, την πρόληψη και τον ιατρικό έλεγχο και σχεδόν BGN 28 εκατ. για λοιπές φαρμακευτικές δαπάνες. Τέλος, ο προϋπολογισμός του Υπουργείου Πολιτισμού για το 2017 ανέρχεται στα BGN 157 εκατ., εκ των οποίων έχουν εξασφαλισθεί περίπου BGN 18 εκατ. για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Σε ό,τι αφορά την κρατική επιδότηση για τα πολιτικά κόμματα, αυτή παρέμεινε αμετάβλητη στα BGN 11 ανά έγκυρη ψήφο στις εκλογές, παρά το ότι στο πρόσφατο δημοψήφισμα υπήρξε (μη δεσμευτική) πλειοψηφία των ψηφισάντων για μείωσή της στα BGN 1 ανά έγκυρη ψήφο. Καταψηφίστηκε, επίσης, πρόταση για θέσπιση ανώτατου ορίου επιδότησης BGN 1,6 εκατ. για κάθε κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων.

Την Τετάρτη 30.11 τ.έ. το βουλγαρικό Κοινοβούλιο ενέκρινε και τον προϋπολογισμό για το δημόσιο κοινωνικοασφαλιστικό σύστημα. Το ύψος τόσο των σχετικών δαπανών όσο και των εσόδων ορίστηκε στα BGN 10.375 εκατ. Αποφασίστηκε, επίσης, αύξηση της μηνιαίας κατώτατης σύνταξης από 1^η Ιουλίου 2017 στα BGN 165,25 από BGN 161,38.

- Εκτίμηση πιστοληπτικής αξιολόγησης Βουλγαρίας από διεθνείς οίκους

Οι διεθνείς οργανισμοί πιστοληπτικής αξιολόγησης Standart & Poor's (S&P) και Fitch επιβεβαίωσαν τις σταθερές προοπτικές που παρουσιάζει η οικονομία της Βουλγαρίας. Αναλυτικότερα:

Η S&P Global Ratings επιβεβαίωσε (web: <http://www.minfin.bg/document/18999:1>) για δεύτερη φορά κατά το τρέχον έτος (η πρώτη ήταν τον Ιούνιο τ.έ.) την πιστοληπτική αξιολόγηση της Βουλγαρίας: «BB+ / B» σε μακροχρόνιο και βραχυπρόθεσμο αντίστοιχα επίπεδο με σταθερές προοπτικές. Στην έκθεσή της η S&P σημειώνει ότι το 2016 η οικονομική ανάκαμψη της Βουλγαρίας επιταχύνθηκε, ενώ παράλληλα καταγράφηκαν βελτιώσεις στην αγορά εργασίας, περιορισμός του ελλείμματος του κρατικού προϋπολογισμού και θετικό πλεόνασμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Αυτές οι θετικές εξελίξεις, ωστόσο, θα μπορούσαν να αντισταθμιστούν, εάν η αυξανόμενη πολιτική αβεβαιότητα μετά την πρόσφατη παραίτηση της β/Κυβέρνησης δυσχεράνει την οικονομική μεγέθυνση ή οδηγήσει σε υπερβολικά χαλαρή δημοσιονομική πολιτική. Η σταθερή προοπτική για τη Βουλγαρία αντανακλά την αντίληψη των αξιολογητών της S&P ότι η καλή δημοσιονομική κατάσταση της χώρας και το χαμηλό χρέος αντισταθμίζουν τους

κινδύνους, που θα ανακύψουν από μια ενδεχόμενη χειροτέρευση του εξωτερικού περιβάλλοντος λόγω της πολιτικής αστάθειας και της πιθανής επανεμφάνισης απειλών στο χρηματοπιστωτικό κλάδο.

Η S&P εκτιμά ότι παρά τις εγγενείς αδυναμίες που διαχρονικά αντιμετωπίζει η Βουλγαρία, όπως οι αδύναμες θεσμικές δομές (ειδική αναφορά γίνεται στα προβλήματα στη δικαιοσύνη) και οι περίοδοι πολιτικής αστάθειας, που ενσκήπουν συχνά τα τελευταία έτη, η οικονομική ανάκαμψη ανέπτυξε αξιολογη δυναμική το 2016, υποστηριζόμενη από τις εξαγωγές και την ιδιωτική κατανάλωση. Στο πλαίσιο αυτό, εκτιμάται ότι η απασχόληση θα ενισχυθεί κατά 1% το 2016, ενώ η ανεργία θα περιοριστεί στο 8%. Παρά δε την πολιτική αστάθεια, η ανάπτυξη θα συνεχιστεί το 2017, έτος κατά το οποίο η Βουλγαρία θα εξέλθει από μια μακρά περίοδο αποπληθωρισμού. Συγκεκριμένα, η ανάπτυξη το ερχόμενο έτος θα διαμορφωθεί στο 3% χάρη και στην υλοποίηση των επιχειρησιακών προγραμμάτων στο πλαίσιο της νέας προγραμματικής περιόδου 2014-2020.

Σε ό,τι αφορά τα δημοσιονομικά, υπογραμμίζονται οι εξαιρετικές επιδόσεις της χώρας το τρέχον έτος, κατά το οποίο το έλλειμμα θα διαμορφωθεί σε μόλις 0,8% του ΑΕΠ (από 1,7% το 2015), για να διατηρηθεί σε παρόμοια χαμηλά επίπεδα έως το 2019. Αντίστοιχη θα είναι η πορεία και του δημόσιου χρέους, που έως το 2019 δεν αναμένεται να υπερβεί το 30% του ΑΕΠ. Όλα αυτά, βέβαια, υπό την προαναφερθείσα προϋπόθεση της μη χαλάρωσης της δημοσιονομικής πειθαρχίας λόγω μιας πιθανώς μακράς περιόδου πολιτικής αστάθειας. Ένας άλλος δυνητικός κίνδυνος για τα δημοσιονομικά, που όλοι οι οίκοι αξιολόγησης διαχρονικά μνημονεύουν, είναι η άσκημη οικονομική κατάσταση κρατικά ελεγχόμενων εταιρειών, που πιθανώς να χρειαστούν κρατική επιχορήγηση, όπως η κρατική εταιρεία ηλεκτρισμού και οι κρατικοί σιδηρόδρομοι.

Σε ό,τι αφορά τέλος το χρηματοπιστωτικό κλάδο, η S&P επισημαίνει τα γενικά θετικά αποτελέσματα του πρόσφατου AQR και δοκιμών αντοχής, αλλά δεν παραλείπει να επισημάνει ότι δύο χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, μεταξύ των οποίων η τρίτη μεγαλύτερη τράπεζα της χώρας (FIB), θα πρέπει έως την άνοιξη του 2017 να αναπληρώσουν τα πρόσθετα κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας τους. Γενικά, η S&P διαπιστώνει «τρωτά σημεία» στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της χώρας και επισημαίνει το, χαμηλότερο σε σχέση με το παρελθόν, αλλά ακόμη υψηλό ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων (14%). Ειδική αναφορά γίνεται στις θυγατρικές των ελληνικών τραπεζών, ως προς τις οποίες εκτιμάται ότι τα μέτρα της β/Κεντρικής Τράπεζας έχουν διασφαλίσει τη σταθερότητά τους.

Τέλος, ένας ακόμη «ανασταλτικός παράγοντας» που παραδοσιακά επισημαίνουν τόσο η S&P όσο και οι λοιποί οίκοι αξιολόγησης είναι το

δημογραφικό πρόβλημα της χώρας και η απώλεια ανθρωπίνου κεφαλαίου (brain drain), που συνεπάγεται το συνεχιζόμενο ρεύμα μετανάστευσης στο εξωτερικό.

Από την πλευρά της, η Fitch επιβεβαιώνει για δεύτερη φορά κατά το τρέχον έτος (η πρώτη ήταν τον Ιούνιο τ.έ.) τη μακροπρόθεσμη πιστοληπτική αξιολόγηση της Βουλγαρίας («BBB-» με σταθερές προοπτικές), ενώ η βραχυπρόθεσμη αξιολόγηση διαμορφώνεται στο επίπεδο «F3». Στα θετικά της β/οικονομίας συγκαταλέγονται τα υγιή δημόσια οικονομικά της χώρας και οι τάσεις βελτίωσης των εξωτερικών συναλλαγών της οικονομίας. Ωστόσο, το διαμορφωνόμενο πλαίσιο πολιτικής αστάθειας πιθανώς να αναστείλει αναγκαίες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις.

Η νέα μακροοικονομική εκτίμηση της Fitch (web: <https://www.fitchratings.com/site/pr/1015823>) προβλέπει ετήσια αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 2,8% για την περίοδο 2017-2018 (έναντι πρόβλεψης για ανάπτυξη 2,4% στην προηγούμενη έκθεσή της). Τα υψηλότερα των προϋπολογισθέντων φορολογικά έσοδα και οι περιορισμένες κυβερνητικές δαπάνες αποτελούν ενδείξεις για ευνοϊκότερη του αναμενομένου πορεία του προϋπολογισμού κατά το τρέχον έτος. Συγκεκριμένα, η Fitch αναμένει τώρα έλλειμμα 0,9% του ΑΕΠ για το 2016 (έναντι αρχικού κυβερνητικού στόχου για έλλειμμα 1,9%). Η αξιολόγηση της Βουλγαρίας υποστηρίζεται ακόμη από τα πλεονάσματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών τα τελευταία χρόνια, καθώς και από το υψηλό επίπεδο συναλλαγματικών διαθεσίμων. Παράγοντες κινδύνου αποτελούν τα χρέη κρατικών επιχειρήσεων (βλ. σχετικά και ανωτέρω), τα προβλήματα στον τραπεζικό τομέα με σημαντικότερο αυτό των μη εξυπηρετούμενων δανείων (η Fitch τα υπολογίζει ως ποσοστό υψηλότερα από τη S&P, στο 19%) και τυχόν υψηλότερα του αναμενόμενου δημοσιονομικά ελλείμματα, αν χαλαρώσει η πολιτική δημοσιονομικής πειθαρχίας.

Πίνακας 5: Τρέχουσες αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας Βουλγαρίας

Οίκος αξιολόγησης	Αξιολόγηση	Προοπτικές
Moody's	Baa2	Σταθερές
S&P	BB+	Σταθερές
Fitch	BBB-	Σταθερές

Υπενθυμίζεται ότι, από τη δική του πλευρά, ο τρίτος μεγάλος οίκος αξιολόγησης, η Moody's, στην ετήσια έκθεσή της (δημοσιεύθηκε στις 14.10.2016, web: https://www.moody.com/research/Moodys-Bulgarias-strong-fiscal-position-and-resilient-economy-underpin-Baa2--PR_356543), διατήρησε την πιστοληπτική αξιολόγηση της Βουλγαρίας (Baa2) με σταθερές προοπτικές, αξιολόγηση που, όπως αναφερόταν σε σχετικό δελτίο τύπου, υποστηρίζεται από τη δυναμική δημοσιονομική κατάσταση της χώρας, την ανθεκτική της οικονομία, το ευρύ μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα που υλοποιείται, τη σταθεροποίηση της

εξωτερικής της θέσης και τη διατηρησιμότητα του τρέχοντος επιπέδου του χρέους σε σχέση με το ΑΕΠ.

Προβλέψεις για το ρυθμό ανάπτυξης της βουλγαρικής οικονομίας το 2017

Οργανισμός / τραπεζικό ίδρυμα	Πρόβλεψη για 2017 %
Standard & Poor's	3,0
Ευρωπαϊκή Επιτροπή	2,9
Διεθνές Νομισματικό Ταμείο	2,8
Moody's	2,8
Fitch	2,8
β/Υπουργείο Οικονομικών	2,5

Πηγές: Επεξεργασία από Γραφείο μας εκτιμήσεων βουλγαρικού Υπουργείου Οικονομικών, διεθνών οικονομικών οργανισμών, οίκων πιστοληπτικής αξιολόγησης & χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

◇◇◇◇

II. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

- Δημιουργία Συμβουλευτικής Πλατφόρμας με στήριξη ΕΤΕπ

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) και η Δημοκρατία της Βουλγαρίας υπέγραψαν μνημόνιο συνεργασίας στο πλαίσιο του νέου Ευρωπαϊκού Συμβουλευτικού Κέντρου Επενδύσεων (European Investment Advisory Hub - EIAH), το οποίο θα υποστηρίξει τη δημιουργία Συμβουλευτικής Πλατφόρμας για τη Βουλγαρία με σκοπό την παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης σε τοπικά έργα δημόσιων αρχών αλλά και άλλων ιδιωτικών φορέων.

Ο Αντιπρόεδρος της ΕΤΕπ και υπεύθυνος για θέματα συμβουλευτικών υπηρεσιών και δανειοδοτήσεων προς τη Βουλγαρία, κ. Vazil Hudak, αναφέρθηκε στη σημασία της συγκεκριμένης συμφωνίας, με την οποία ενισχύεται η παρουσία της ΕΤΕπ στη Βουλγαρία και υποστηρίζεται η ανάπτυξη βιώσιμων έργων με απώτερο στόχο τη συνολική τόνωση των επενδύσεων. Από την πλευρά του, ο Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κ Jyrki Katainen, αρμόδιος για θέματα απασχόλησης, ανάπτυξης, επενδύσεων και ανταγωνιστικότητας, δήλωσε ότι η διεύρυνση του δικτύου συμβουλευτικών υπηρεσιών για την υποστήριξη υλοποίησης τοπικών έργων αποτελεί βασικό πυλώνα των δράσεων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων (European Fund for Strategic Investments - EFSI). Σύμφωνα με την Υφυπουργό Οικονομικών της Βουλγαρίας, κα Marinela Petrova, «οι επιχειρηματίες της χώρας είναι πολύ δραστήριοι και επινοητικοί, λόγω δε της ύπαρξης ήδη πολλών προτάσεων για έργα στη χώρα, η συμβουλευτική πλατφόρμα θα συμβάλει στη μετατροπή αυτών των ιδεών σε ώριμα επενδυτικά σχέδια».

Η συμβουλευτική πλατφόρμα, η οποία σχεδιάζεται να δημιουργηθεί με τη στήριξη της ΕΤΕπ κατά τα τέλη Μαρτίου 2017, έχει ως στόχο την υποστήριξη των φορέων υλοποίησης έργων στην επιλογή, προετοιμασία, διάρθρωση και υλοποίηση στρατηγικών σχεδίων. Η πλατφόρμα θα εστιάζει στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και σε εταιρείες μεσαίας κεφαλαιοποίησης, προσπαθώντας να συμβάλει στην αντιμετώπιση δυσκολιών σχετικά με την πρόσβαση τους σε χρηματοδοτικά μέσα. Η συνεργασία μεταξύ του ΕΙΑΗ και της βουλγαρικής κυβέρνησης ξεκίνησε στα τέλη του 2015 με την υπογραφή μνημονίου συνεργασίας με την κρατική Βουλγαρική Αναπτυξιακή Τράπεζα ως εταίρου του ΕΙΑΗ στο πλαίσιο του δικτύου Εθνικών Ιδρυμάτων Προώθησης (National Promotional Institutions). Η ΕΤΕπ προσφέρει ήδη συμβουλευτικές υπηρεσίες στη Βουλγαρία, κατά κύριο λόγο για την υποστήριξη της προετοιμασίας και της υλοποίησης έργων, καθώς και διαφόρων χρηματοπιστωτικών μέσων που συγχρηματοδοτούνται από τα ταμεία της ΕΕ.

Το Ευρωπαϊκό Συμβουλευτικό Κέντρο Επενδύσεων αποτελεί κοινή πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων στο πλαίσιο του Επενδυτικού Σχεδίου για την Ευρώπη (Σχεδίου Juncker). Μέσω του ΕΙΑΗ παρέχεται πρόσβαση σε μια σειρά υποστηρικτικών συμβουλευτικών και τεχνικών προγραμμάτων τόσο του ιδίου όσο και συνεργαζόμενων ιδρυμάτων. Φορείς που αποτελούν ανάδοχοι έργων, δημόσιες αρχές και ιδιωτικές επιχειρήσεις μπορούν να λάβουν τεχνική υποστήριξη με σκοπό να αποκτήσουν πρόσβαση σε συμβουλευτικές υπηρεσίες αναφορικά με κατάλληλες πηγές χρηματοδότησης, καθώς και σε υπηρεσίες εμπειρογνωμοσύνης επί τεχνικών και οικονομικών θεμάτων. Προκειμένου να ενισχυθεί το επενδυτικό σχέδιο της Ευρώπης, η Επιτροπή έχει προτείνει την ενδυνάμωση της κατά τόπους παροχής στοχευμένης στήριξης, μεταξύ άλλων, μέσω των συμβουλευτικών υπηρεσιών του ΕΙΑΗ.

◇◇◇◇◇

III. ΚΛΑΔΙΚΑ

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

- Διασυνοριακό εικονικό εμπόριο φυσικού αερίου

Σύμφωνα με δημοσίευμα της εφημερίδας CAPITAL, η οποία επικαλείται την έκθεση γ' τριμήνου τ.έ. της κρατικής εταιρείας Bulgartransgas, που διαχειρίζεται το δίκτυο μεταφοράς φυσικού αερίου στη Βουλγαρία, οι εταιρείες που ενδιαφέρονται για αγορά φυσικού αερίου από την Ελλάδα μέσω διασυνοριακών «εικονικών» συναλλαγών έχουν αυξηθεί το τελευταίο διάστημα. Βέβαια, μέχρι στιγμής οι αγορές κρίνονται ως μικρής αξίας και έχουν

περισσότερο δοκιμαστικό χαρακτήρα. Αναλυτικότερα, τέσσερις ιδιωτικές εταιρείες του κλάδου, εκτός του κρατικού προμηθευτή Bulgargaz, φέρεται να έχουν ξεκινήσει την εμπορία εισαγόμενου φυσικού αερίου στη χώρα, ενώ δύο εξ αυτών προχώρησαν και σε αποθήκευση φυσικού αερίου στο σταθμό του Chiren. Μέχρι πρόσφατα οι μόνες εταιρείες που προέβαιναν σε τέτοιες συναλλαγές ήταν η Bulgargaz και η Overgas, η οποία ελέγχεται σε μεγάλο βαθμό από τη ρωσική Gazprom.

Αυτά τα έστω δειλά βήματα που παρατηρούνται στις συναλλαγές φ.α. από ιδιωτικές επιχειρήσεις έγιναν δυνατά, σύμφωνα με την CAPITAL, χάρη στο «εικονικό» εμπόριο φυσικού αερίου μεταξύ Βουλγαρίας - Ελλάδας που άρχισε να πραγματοποιείται περί τα τέλη Ιουνίου τ.έ. Υπενθυμίζεται ότι τον Ιούνιο και τον Ιούλιο τ.έ. αντίστοιχα υπογράφηκαν οι συμφωνίες διασύνδεσης μεταξύ των διαχειριστών των συστημάτων Ελλάδος-Βουλγαρίας και Βουλγαρίας-Ρουμανίας-Ουκρανίας, οι οποίες επέτρεψαν την πρόσβαση τρίτων μερών σύμφωνα με τους κοινοτικούς κανόνες παράλληλα με «συμβατική αντίστροφη ροή» στο διαβαλκανικό αγωγό. Οι εν λόγω συμφωνίες προσφέρουν πλέον τη δυνατότητα για αμφίδρομες εικονικές ροές (virtual bi-directional flows), που θα καλύπτουν την περιοχή από την Ουκρανία έως την Ελλάδα, και αποτελούν το πρώτο βήμα για την επίτευξη των πραγματικών αμφίδρομων ροών. Τις σχετικές δε συμφωνίες είχε χαιρετίσει με ανακοινώσεις της η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σε ό,τι αφορά τις εικονικές ροές μεταξύ Βουλγαρίας και Ρουμανίας δεν υπάρχουν ακόμη ακριβή στατιστικά στοιχεία. Εκπρόσωποι φορέων του κλάδου στη Βουλγαρία υποδέχθηκαν με ικανοποίηση τις ως άνω εξελίξεις, δεδομένου ότι πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη ελευθερία στις επιχειρήσεις ώστε να μειώσουν την εξάρτησή τους από το βασικό προμηθευτή, τη ρωσική Gazprom, και τον τοπικό κρατικό εισαγωγέα αερίου, την Bulgargaz.

Οι εν λόγω συναλλαγές αποτελούν ένα είδος «εικονικής» ανταλλαγής (μέσω της οποίας ο πελάτης στη Βουλγαρία λαμβάνει προμήθειες από το φυσικό αέριο που διέρχεται μέσω της χώρας με κατεύθυνση την Ελλάδα, το οποίο ακολούθως ο Έλληνας πωλητής αναπληρώνει μέσω του τερματικού σταθμού LNG της Ρεβυθούσας ή μέσω διαγωνισμών που διοργανώνει η ΔΕΠΑ). Ωστόσο, όπως ήδη επισημάναμε, η εμπορία μέσω τέτοιων διασυνοριακών συναλλαγών από ιδιωτικούς φορείς του κλάδου κινείται ακόμη σε χαμηλά επίπεδα. Μέχρι τα μέσα Σεπτεμβρίου τ.ε. οι σχετικές συναλλαγές αφορούσαν σε 100 χιλιάδες κ.μ., τα οποία συνιστούν αμελητέα ποσότητα συγκρινόμενη με την ετήσια κατανάλωση στη Βουλγαρία, η οποία υπολογίζεται σε περίπου 3,5 δισεκ. κ.μ. ετησίως. Ο Εκτελεστικός Διευθυντής της Bulgartransgas, κ. George Gegon, επισήμανε ότι μέχρι στιγμής ιδιώτες συνάπτουν μηνιαίως περί τις 100 συναλλαγές, αλλά το πιο σημαντικό είναι ότι όλο και περισσότερες εταιρείες προσπαθούν να προμηθευτούν φυσικό αέριο σε τιμές αγοράς.

Μία από τις 4 εταιρείες που αποφάσισαν να δοκιμάσουν τη νέα αγορά προμήθειας φυσικού αερίου είναι η Agropolychim, ο Εκτελεστικός Διευθυντής της οποίας, κ. Emil Alexandron, είχε σχολιάσει το Σεπτέμβριο ότι πρόθεσή της επιχείρησης είναι να δοκιμαστεί το σύστημα ως προς τη λειτουργικότητά του και, εφόσον οι τιμές αποδειχθούν επικερδείς, τότε το εμπόριο μέσω Ελλάδας να αυξηθεί με μεγαλύτερες ποσότητες. Μέχρι τώρα, πάντως, η εταιρεία εισήγαγε συμβολικές ποσότητες φ.α., ενώ σε νεότερες δηλώσεις του, ο κ. Alexandron υποστήριξε ότι η εταιρεία σταμάτησε τις εικονικές εισαγωγές με το επιχείρημα ότι πρόκειται για «σχετικά αβέβαιη διαδικασία».

- Αποτελέσματα δεύτερης φάσης δεσμευτικών προσφορών για IGB

Σύμφωνα με δελτίο τύπου της κοινοπραξίας ICGB, που έχει αναλάβει την κατασκευή και διαχείριση του ελληνοβουλγαρικού διασυνδεδημένου αγωγού φυσικού αερίου IGB, κατά τη δεύτερη φάση των δοκιμών αγοράς (binding market tests) υποβλήθηκαν πέντε δεσμευτικές προσφορές. Η συνολική προσφερόμενη χωρητικότητα μέσω των προσφορών αυτών ανέρχεται σε 2,7 δισεκ. κ.μ. ετησίως, εκ των οποίων έχει δεσμευθεί το 58% (1,57 δις κ.μ. ετησίως). Μετά την έγκριση του σχετικού καταμερισμού από τις ρυθμιστικές αρχές Ελλάδας και Βουλγαρίας, η διαδικασία των δοκιμών αγοράς, η οποία κρίνεται ως καθοριστική για τη βιωσιμότητα του έργου, θα ολοκληρωθεί με την εκτέλεση των αντίστοιχων συμφωνιών με τις εταιρείες που υπέβαλαν τις προσφορές.

Η βουλγαρική κρατική εταιρεία Bulgarian Energy Holding (BEH), η ΔΕΠΑ και η ιταλική Edison, οι μέτοχοι, δηλαδή, της κοινοπραξίας ICGB, δηλώνουν ικανοποιημένες με τα αποτελέσματα των δοκιμών, «τα οποία δείχνουν υψηλό επίπεδο δέσμευσης και αυξανόμενο ενδιαφέρον από την αγορά». Όπως αναφέρεται στο ως άνω δελτίο τύπου, εξετάζεται το ενδεχόμενο διεξαγωγής νέας ξεχωριστής διαδικασίας, κατά την οποία θα προσφερθεί η εναπομείνουσα χωρητικότητα στο μελλοντικό αγωγό, προκειμένου να προσελκυστούν και άλλοι ενδιαφερόμενοι.

ΤΡΑΠΕΖΕΣ

- Εξελίξεις αναφορικά με την πώληση της UBB (ομίλου Εθνικής Τραπέζης)

Σύμφωνα με δημοσιεύματα του βουλγαρικού τύπου αλλά και τηλεγράφημα του πρακτορείου REUTERS, οι δύο τελικοί διεκδικητές για την αγορά της UBB υπέβαλαν τις οριστικές προσφορές τους. Πρόκειται για το βελγικό όμιλο KBC (ιδιοκτήτη της τοπικής τράπεζας CIBANK και του πρώην

κρατικού ασφαλιστικού ομίλου DZH) και τον συγγερικό όμιλο OTP (ιδιοκτήτη της τοπικής τράπεζας DSK, του δεύτερου μεγαλύτερου χρηματοπιστωτικού ιδρύματος της χώρας).

Εκπρόσωποι των δύο ανωτέρω ομίλων αρνήθηκαν να προβούν σε σχολιασμό ως προς τις εξελίξεις γύρω από τη UBB, αρκούμενοι να δηλώσουν ότι ενδιαφέρονται για ευκαιρίες σε συγκεκριμένες αγορές, όπου έχουν εστιάσει την προσοχή τους. Επίσης, δεν έχουν διαρρεύσει πληροφορίες ως προς το ύψος των κατατεθεισών προσφορών, αλλά εκτιμάται ότι θα υπερβαίνουν τα € 400 εκατ., ποσό που αντιστοιχεί στο 60% του κεφαλαίου της τράπεζας. Εάν η UBB συγχωνευθεί με τη CIBANK τότε ο νέος όμιλος θα αναρριχηθεί στην τρίτη θέση (σε επίπεδο στοιχείων ενεργητικού) στην τοπική αγορά, ενώ αν συγχωνευθεί με την DSK ο νέος όμιλος θα διατηρήσει τη δεύτερη θέση, προσεγγίζοντας, όμως, σημαντικά την ηγέτιδα του κλάδου, UNICREDIT BULBANK (ιταλικών συμφερόντων).

Πιθανολογείται ότι το όνομα του τελικού πλειοδότη μπορεί να γίνει γνωστό έως τα τέλη του έτους, ώστε στις αρχές του 2017 να λάβουν χώρα οι τελικές διαπραγματεύσεις και η εξαγορά να ολοκληρωθεί, με την έκδοση και των απαραίτητων εγκρίσεων από τις αρμόδιες τοπικές αρχές, έως τα μέσα του επόμενου έτους.

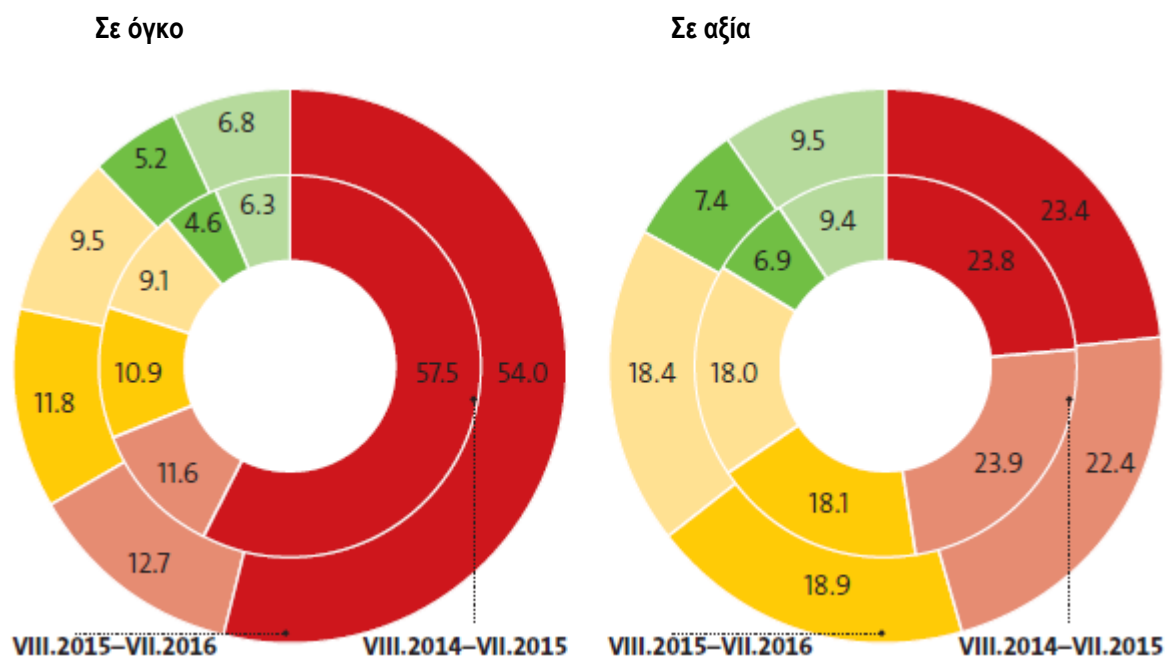

ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ

- Μελέτη για την κατανάλωση αλκοολούχων ποτών στη Βουλγαρία

Σύμφωνα με έρευνα αγοράς της εταιρείας Nielsen (δημοσιεύεται από το εξειδικευμένο περιοδικό Regal), που αφορά στην περίοδο Αυγούστου 2015 - Ιουλίου 2016, η κατανάλωση εμφιαλωμένων αλκοολούχων ποτών στη Βουλγαρία κατά τους εν λόγω 12 μήνες μειώθηκε κατά 4,22% σε όγκο πωλήσεων, αλλά σημείωσε αύξηση με 2,53% σε όρους αξίας. Από τις 12 κατηγορίες διαφόρων ποτών τις οποίες μελέτησε η Nielsen, πρώτα σε κατανάλωση (σε όγκο) ποτά κατατάσσονται οι οίνοι, η βότκα, η ρακία (Ракия - τοπικό κονιάκ που παρουσιάζει ομοιότητες γευστικές και ως προς την παραγωγή με το τσίπουρο), το ουίσκι και η μαστίκα (мастика - τοπικό ανισούχο ποτό). Σε όρους αξίας η κατάταξη παραμένει η ίδια, με τα μερίδια ως ποσοστά μόνο να αλλάζουν (περιορίζεται η υπεροχή των οίνων).

Πωλήσεις βασικών αλκοολούχων ποτών (μερίδιο %)

Επεξηγήσεις: Με κόκκινο το κρασί, με ροζ η βότκα, με κίτρινο η ρακία, με ανοιχτό κίτρινο το ουίσκι, με πράσινο η μαστίχα και με ανοιχτό πράσινο τα λοιπά ποτά.

Άλλα ποτά που συμπληρώνουν την πρώτη δωδεκάδα είναι το μπράντι, το τζιν, το λικέρ, το ρούμι, η σαμπάνια, η τεκίλα και το βερμούτ. Σύμφωνα με τα κυριότερα συμπεράσματα της έρευνας, η βότκα είναι το δημοφιλέστερο ποτό υψηλής περιεκτικότητας σε αλκοόλ, το ουίσκι, όμως, καταγράφει υψηλά επίπεδα περιοδικών πωλήσεων κατά την περίοδο Οκτωβρίου - Ιανουαρίου, ενώ τα δίκτυα διανομής μέσω των καταστημάτων εστίασης (HORECA) καταλαμβάνουν ολοένα και μεγαλύτερο μερίδιο στην αγορά. Αναλυτικότερα και ανά προϊόν:

Ουίσκι

Το ουίσκι χαρακτηρίζεται από εποχική κατανάλωση με τις πωλήσεις να αρχίζουν να αυξάνονται την περίοδο Οκτωβρίου - Νοεμβρίου φθάνοντας στο αποκορύφωμά τους κατά τη διάρκεια των διακοπών τους μήνες Δεκέμβριο - Ιανουάριο. Κατά τους εν λόγω χειμερινούς μήνες, οι πωλήσεις μπορεί να αυξηθούν έως και 40% σε σύγκριση με το υπόλοιπο έτος. Το 2015, ο ρυθμός πωλήσεων μειώθηκε ελαφρώς, αλλά το ουίσκι παραμένει το ποτό που προσελκύει τους περισσότερους καταναλωτές σε περιόδους διακοπών και εορτών. Τα μεγαλύτερα δίκτυα διανομής του προϊόντος στη χώρα είναι οι υπεραγορές (supermarkets) και οι επιχειρήσεις εστίασης HORECA (ξενοδοχεία, εστιατόρια, καφετέριες). Ακολουθώντας τις διεθνείς τάσεις, το blended ουίσκι (ανάμιξη ουίσκι διάφορων αποστακτηριών) είναι η πιο δημοφιλής υποκατηγορία μεταξύ

των καταναλωτών (97,3% των πωλήσεων). Το μερίδιο του malt ουίσκι είναι πολύ μικρό, αλλά σταθερό με μικρή αύξηση των πωλήσεων. Πρώτο σε πωλήσεις εισαγόμενο ουίσκι αναδεικνύεται το σκοτοέζικο (μερίδιο 41,1% σε όρους αξίας), ακολουθούμενο από το ιρλανδικό (21,7% σε όρους αξίας). Το εγχώριο βουλγαρικό ουίσκι διατηρεί σημαντικό μερίδιο τόσο ως αξία (22,5%) τόσο και σε όρους όγκου πωλήσεων (41,7%). Ο βασικός λόγος της δυναμικής παρουσίας του εγχώριου ουίσκι είναι η χαμηλή του λιανική τιμή: Κατά μέσο όρο BGN 15 το λίτρο, έναντι BGN 32 για το σκοτοέζικο και BGN 48 για το ιρλανδικό. Σε ό,τι αφορά τις συσκευασίες, τα προϊόντα ουίσκι σε μπουκάλι των περίπου 700 ml είναι τα πιο δημοφιλή, αν και οι μικρότερες φιάλες (500 ml) αυξάνουν σταδιακά το μερίδιό τους.

Βότκα

Η βότκα κατατάσσεται πρώτη σε όγκο πωλήσεων μεταξύ των ποτών με υψηλή περιεκτικότητα αλκοόλ. Επιπλέον, καταλαμβάνει τη δεύτερη θέση μεταξύ των ποτών που προτιμώνται από τα εστιατόρια, μετά τη ρακία. Πωλείται δε σχετικά ομοιόμορφα σε διαφορετικούς τύπους καταστημάτων. Το μερίδιο της εισαγόμενης βότκας ανέρχεται στο 22,2% ως όγκος και 31,5% ως αξία. Η λιανική τιμή της εγχώρια παραγόμενης βότκας είναι και πάλι χαμηλότερη, αλλά η απόκλιση εισαγόμενου / εγχώριου προϊόντος είναι μικρότερη συγκριτικά με την αντίστοιχη στην περίπτωση του ουίσκι. Συγκεκριμένα, η εισαγόμενη βότκα κοστίζει κατά μ.ό. BGN 24 το λίτρο, ενώ η βουλγαρική BGN 15. Οι καταναλωτές προτιμούν την καθαρή βότκα χωρίς αρωματικές γεύσεις ή προσμίξεις, ενώ αγοράζουν, κυρίως, μπουκάλια του ενός λίτρου (μερίδιο 31,4% του όγκου πωλήσεων). Ακολουθούν οι φιάλες 700 ml (μερίδιο 26,9%) και τα μικρότερα μπουκάλια 200-500 ml με μερίδιο 36,3% των πωλήσεων σε όγκο.

Rakia (Ρακία)

Όπως αναφέραμε ήδη, η ρακία αποτελεί τοπικό ποτό, είδος κονιάκ παραπλήσιο του ελληνικού τσίπουρου /ρακής. Παρασκευάζεται, όμως, όχι μόνο από σταφύλια αλλά και από άλλα φρούτα (π.χ. δαμάσκηνα ή βερίκοκα) και απαντά με την ίδια ή παρόμοια ονομασία και σε άλλες χώρες των Βαλκανίων. Η ρακία κατατάσσεται τρίτη τόσο σε όγκο πωλήσεων όσο και σε αξία, με τον όγκο των πωλήσεων να αυξάνεται κατά 4,3% την εξεταζόμενη περίοδο. Κυριαρχεί η εγχώρια ρακία με τα αντίστοιχα εισαγόμενα οινοπνευματώδη ποτά να έχουν πολύ περιορισμένη παρουσία στην τοπική αγορά. Κατά το τελευταίο έτος, η διανομή μέσω των δικτύων των καταστημάτων εστίασης (HORECA) κινείται σε υψηλά επίπεδα, ξεπερνώντας σε όγκο τη διανομή μέσω μεγάλων αλυσίδων σούπερ-μάρκετ. Πιο δημοφιλής είναι η ρακία από σταφύλια (μερίδιο 95,3% σε αξία), με την κατανάλωση ρακίας από δαμάσκηνο ή βερίκοκο να μειώνεται, γεγονός που μεσομακροπρόθεσμα πιθανώς να έχει αρνητική επίδραση στη

διαθεσιμότητά των προϊόντων αυτών στην τοπική αγορά. Εκτιμάται ότι η ενισχυόμενη υπεροχή της ρακία από σταφύλια οφείλεται στην καλύτερη συγκομιδή / απόδοση της εν λόγω πρώτης ύλης. Τέλος και σε ό,τι αφορά τις συσκευασίας, οι φιάλες 700 ml καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μερίδιο σε όγκο (45,5%), ενώ οι λιανικές τιμές ανά λίτρο κυμαίνονται μεταξύ BGN 18-34.

Κλείνοντας, επισημαίνουμε ότι, αν και στο Regal δεν αναφέρονται λεπτομερέστερα στοιχεία για το τελευταίο από τα υψηλής κατανάλωσης ποτά, τη μαστίχα, το εν λόγω ανισούχο προϊόν - που δεν πρέπει να συγχέεται με την ελληνική μαστίχα - αντιμετωπίζει την τελευταία δεκαετία σημαντικό ανταγωνισμό από το ελληνικό ούζο, που έχει δυναμική και επιτυχημένη παρουσία στην τοπική αγορά, ιδίως στα καταστήματα HORECA, όπου τυγχάνει ευνοϊκότατης υποδοχής από τους καταναλωτές. Είναι χαρακτηριστικό ότι, βάσει στοιχείων της Εθνικής Στατιστικής Αρχής (όπως έχουν καταχωρηθεί στη βάση δεδομένων της EUROSTAT), οι εξαγωγές ούζου από την Ελλάδα προς τη Βουλγαρία διαμορφώθηκαν το 2015 σε όρους αξίας στα € 2,4 εκατ.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΤΑΧΕΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ

- Αύξηση πωλήσεων προϊόντων ταχείας κατανάλωσης

Μια ενδιαφέρουσα έρευνα για την αγορά προϊόντων ταχείας κατανάλωσης (FMCG) δημοσίευσε το εξειδικευμένο περιοδικό REGAL. Τα βασικά πορίσματα της μελέτης αυτής, που αφορούν στο 2015, έχουν ως εξής:

Οι πωλήσεις στις περισσότερες κατηγορίες των προϊόντων ταχείας κατανάλωσης ενισχύονται κατά το 2015, με την αύξηση αυτή να προέρχεται, για πρώτη φορά τα τελευταία έτη, όχι μόνο από τις εξαγωγές, αλλά και από την εγχώρια κατανάλωση. Οι συνολικές πωλήσεις υπολογίζονται σε περίπου BGN 7,636 δις (€ 3,904 δισεκ.), με το ένα τέταρτο αυτών (BGN 1,978 δις) να προορίζονται για τις αγορές του εξωτερικού.

Οι εξαγωγές συνεχίζουν, φυσικά, να συμβάλλουν καθοριστικά στην ανάπτυξη των πωλήσεων. Κατά το 2014, οι εξαγωγές είχαν ιδιαίτερα θετική συμβολή στην ανάπτυξη των κλάδων προϊόντων καφέ, απορρυπαντικών, έτοιμων γευμάτων, χαρτικών ειδών, ηλιελαίου και μεταποιημένων λαχανικών. Κατά το 2015 είχαν θετική επίδραση σε πρόσθετους κλάδους, όπως τα είδη προσωπικής φροντίδας, τα καλλυντικά, τα επεξεργασμένα κρέατα (κυρίως αλλαντικά) και τα μεταποιημένα φρούτα. Όπως ήδη επισημάνθηκε, καινούριο

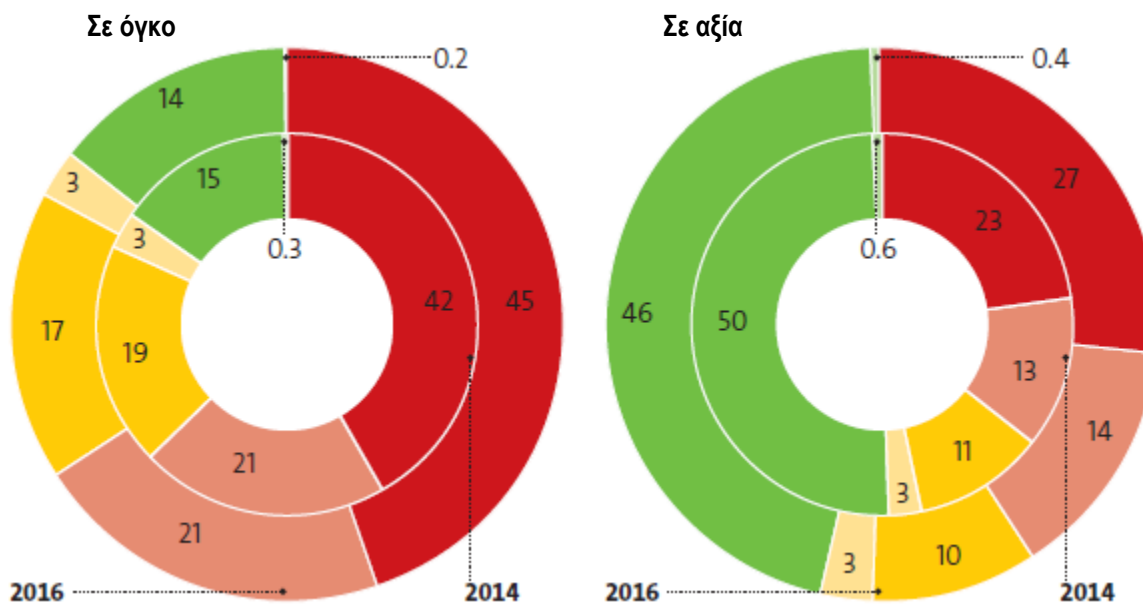
στοιχείο για το 2015 αποτελεί η αισθητή άνοδος της ιδιωτικής κατανάλωσης, κυρίως στις αστικές αγορές, που εκτιμάται ότι έχει συμβάλει, μεταξύ άλλων, στην αύξηση των πωλήσεων οινοπνευματωδών ποτών.

Ανά επιμέρους κλάδους (το επιτελείο του Regal κατέταξε τα αγαθά ταχείας κατανάλωσης σε 25 κατηγορίες), την εντυπωσιακότερη διψήφια ετήσια αύξηση πωλήσεων (20,6%) εμφάνισε ο κλάδος προϊόντων καλλωπισμού και καλλυντικών στη Βουλγαρία. Ο εν λόγω κλάδος έχει κατεξοχήν εξωστρεφή χαρακτήρα: Το 57,5% των πωλήσεων προϊόντων προσωπικής φροντίδας και καλλυντικών πραγματοποιείται σε αγορές του εξωτερικού. Από τις επιμέρους υποκατηγορίες, εντυπωσιακή αύξηση πωλήσεων καταγράφεται στα προϊόντα στοματικής υγιεινής και στα διακοσμητικά καλλυντικά. Οι πωλήσεις οδοντόκρεμας, επί παραδείγματι, εμφανίζουν άνοδο 121% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Οι πωλήσεις πούδρας (που εκκινούν, όμως, από χαμηλή βάση) αυξήθηκε σε ετήσια βάση κατά 700%. Όχι τόσο εντυπωσιακή αλλά εξίσου σημαντική είναι η ανάπτυξη των πωλήσεων σε άλλα είδη μακιγιάζ, στα αρώματα τα σαμπουάν.

Ο κλάδος που έπεται σε ανάπτυξη είναι τα μεταποιημένα φρούτα (18%), αν και σύμφωνα με το Regal προβληματισμό δημιουργεί, εν προκειμένω, το γεγονός ότι περισσότερες αυξημένες εμφανίζονται οι πωλήσεις «ημιτελών», προσωρινά διατηρούμενων αλλά μη κατάλληλων για κατανάλωση φρούτων και λιγότερο οι πωλήσεις τελικών προϊόντων, όπως μαρμελάδων. Οι πωλήσεις της εν λόγω κατηγορίας (μεταποιημένων φρούτων) κατευθύνονται κατά τα ¾ στο εξωτερικό. Ακολουθεί σε ανάπτυξη ο κλάδος των έτοιμων γευμάτων με 16% αύξηση πωλήσεων, η οποία αποδίδεται συνδυαστικά τόσο στις εξαγωγές (41% των πωλήσεων κατευθύνονται στο εξωτερικό) όσο και στην εγχώρια κατανάλωση.

Στην κατηγορία των προϊόντων καφέ και άλλων παρεμφερών αγαθών σημειώθηκε το περασμένο έτος αύξηση πωλήσεων της τάξης του 15,18%. Σύμφωνα με εξειδικευμένη έρευνα της Nielsen, που επικαλείται το Regal, οι πωλήσεις προϊόντων καφέ συνεχίζουν να αυξάνονται και κατά το 2016, αλλά με χαμηλότερο ρυθμό (2% σε όγκο και κάτω από 1% σε αξία κατά το α' τρίμηνο 2016). Σε ό,τι αφορά τη διάθεση των εν λόγω προϊόντων, σε επίπεδο όγκου το μεγαλύτερο μερίδιο διατηρούν τα σούπερ-μάρκετ, αλλά ως προς την αξία των πωλήσεων την πρωτοκαθεδρία έχουν οι εταιρείες εστίασης (HORECA). Τα σούπερ-μάρκετ διατηρούν σαφές προβάδισμα και σε αξία και σε όγκο στα λεγόμενα «μίγματα» καφέ (2 σε 1 ή 3 σε 1).

Κύρια εμπορικά κανάλια πώλησης προϊόντων καφέ (μερίδιο %, συγκριτικά στοιχεία 2014 & 2016)

Επεξηγήσεις: Με κόκκινο αποτυπώνονται τα μεγάλα σούπερ μάρκετ (άνω των 300 τ.μ.), με κίτρινο τα μικρομεσαία καταστήματα (ως 40 τ.μ.), με πράσινο τα δίκτυα εστίασης HORECA (ξενοδοχεία, εστιατόρια, καφέ) και με ανοιχτό πράσινο τα πρατήρια καυσίμων.

Ελληνικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η αμέσως επόμενη κατηγορία (ιχθείς και ιχθηρά), όπου καταγράφεται άνοδος πωλήσεων 13.6%. Ανά επιμέρους υποκατηγορίες, σημαντική αύξηση εμφανίζουν οι πωλήσεις φλέτου ψαριού (155% - φρέσκου και κατεψυγμένου), μαλακόστρακων (λόγω κυρίως της επεξεργασμένης γαρίδας) και πελαγίσιων ψαριών.

Δύο ακόμη κλάδοι με διψήφιο ποσοστό ανάπτυξης είναι τα εμφιαλωμένα νερά και οι φυσικοί χυμοί (12% ετήσια άνοδος και στις δύο αυτές κατηγορίες). Με μονοψήφια ποσοστά ακολουθούν προϊόντα «συμπυκνωμένου αλκοόλ», οίνων, ηλιελαίων, μπίρας, επεξεργασμένων λαχανικών, χαρτικών προϊόντων, παγωτού και αλεύρων. Σχεδόν αμετάβλητες σε σχέση με το 2014 είναι οι πωλήσεις προϊόντων αρτοποιίας, επεξεργασμένων κρεάτων (που επηρεάζεται αρνητικά από τη συνολική μείωση των πωλήσεων αλλαντικών παρά την αύξηση των εξαγωγών των τελευταίων), απορρυπαντικών / καθαριστικών, λευκού κρέατος και πουλερικών. Αρνητικό πρόσημο καταγράφουν οι πωλήσεις αναψυκτικών, ειδών ζαχαροπλαστικής, κόκκινου κρέατος, αρωματικών ειδών και γαλακτοκομικών προϊόντων.

ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ

- Ανοδος επιβατικής κίνησης αεροδρομίου Σόφιας

Η επιβατική κίνηση στο αεροδρόμιο της Σόφιας αυξήθηκε κατά 49% ετησίως, φθάνοντας τους 4,5 εκατομμύρια επιβάτες στο χρονικό διάστημα μεταξύ Ιανουαρίου και Νοεμβρίου 2016, όπως προκύπτει από δελτίο τύπου του φορέα εκμετάλλευσης του κυριότερου αεροδρομίου της Βουλγαρίας. Ο αριθμός των επιβατών σε τακτικές διεθνείς πτήσεις στη Σόφια αυξήθηκε κατά 51% κατά τους πρώτους έντεκα μήνες του έτους, ενώ και ο αριθμός των επιβατών σε πτήσεις εσωτερικού αυξήθηκε κατά 6% κατά το ίδιο διάστημα του 2016.

Οι αφίξεις και οι αναχωρήσεις προς και από το αεροδρόμιο της Σόφιας αυξήθηκαν μόνο για το μήνα Νοέμβριο κατά 30% συγκριτικά με το Νοέμβριο του 2015, φθάνοντας τις 4338. Τέλος, τα στοιχεία του Νοεμβρίου 2016 δείχνουν ότι το αεροδρόμιο διαχειρίστηκε τη μεταφορά 2060 τόνων φορτίου (cargo) και ταχυδρομικών αποστολών, σημειώνοντας σημαντική ετήσια αύξηση της τάξης του 23%.

Υπενθυμίζεται ότι το αεροδρόμιο της Σόφιας βρίσκεται σε διαδικασία παραχώρησης, η οποία δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί.

IV. ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

- Ελληνική συμμετοχή στο ετήσιο χριστουγεννιάτικο φιλανθρωπικό Bazaar Σόφιας (04.12.2015)

Πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 4 Δεκεμβρίου 2015 στο Εκθεσιακό Κέντρο Σόφιας (Inter Expo Center) το Χριστουγεννιάτικο Μπαζάαρ της μη κερδοσκοπικής οργάνωσης International Women's Club of Sofia (IWC). Η εκδήλωση αυτή έχει πλέον καταστεί η σημαντικότερη φιλανθρωπική διοργάνωση στη Βουλγαρία λόγω της μεγάλης συμμετοχής 60 και πλέον χωρών και της προσέλκυσης μεγάλου αριθμού εθελοντών και επισκεπτών με αποτέλεσμα τη συγκέντρωση σημαντικών εσόδων που διατίθενται σε κοινωνικά και οικονομικά αδύναμα άτομα και οικογένειες.

Η χώρα μας συμμετείχε, όπως και πέρυσι, με δύο περίπτερα που προσέλκυσαν το έντονο ενδιαφέρον του βουλγαρικού και διεθνούς κοινού, προσφέροντας στους επισκέπτες παραδοσιακές γεύσεις και εκλεκτά ελληνικά προϊόντα (όπως οίνους, ούζο, ελαιόλαδα, ελιές, κονσερβοποιημένα και συσκευασμένα τρόφιμα, γλυκά του κουταλιού, εικόνες βυζαντινής τεχνοτροπίας,

είδη δώρων, ποικιλία εδεσμάτων ελληνικής κουζίνας, καφέ, κ.α.) και προβάλλοντας τουριστικούς προορισμούς στην Ελλάδα μέσω λαχειοφόρου αγοράς με βραβεία διαμονής. Επίσης η ελληνική συμμετοχή πλαισιώθηκε από επίδειξη παραδοσιακών χορών, που έτυχε θερμής υποδοχής από το βουλγαρικό κοινό.

Χάρη στις χορηγίες περίπου 70 ελληνικών εταιρειών, αλλά και στην προσφορά εργασίας εκ μέρους 50 περίπου εθελοντριών/ών από την ελληνική κοινότητα στη Σόφια, η ελληνική συμμετοχή συγκέντρωσε έσοδα που ξεπέρασαν

τα BGN 20.000 και την κατέταξαν μεταξύ των μεγαλύτερων δωρητών από τις χώρες που έλαβαν μέρος στην εκδήλωση. Η επιτυχής ελληνική συμμετοχή στη φιλανθρωπική αυτή εκδήλωση συνέβαλαν αναμφισβήτητα στη θετική προβολή της χώρας μας και στην προώθηση των ελληνικών προϊόντων και του τουρισμού. Συνέβαλαν ταυτόχρονα σημαντικά στην ανάδειξη τόσο της έμπρακτης

αλληλεγγύης της ελληνικής κοινότητας προς τις ευπαθείς ομάδες πληθυσμού στη Βουλγαρία, όσο και του υψηλού επιπέδου της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης των ελληνικών επιχειρήσεων.

Τα έσοδα της φιλανθρωπικής εκδήλωσης που έως τώρα υπολογίζονται σε περίπου BGN 300.000 θα διατεθούν σε κοινωφελείς σκοπούς στη Βουλγαρία, όπως υποτροφίες για ορφανά παιδιά, κάλυψη φαρμακευτικών δαπανών για παιδιά που πάσχουν από καρκίνο (βλ. πλήρη λίστα φιλανθρωπικών δράσεων στην ιστοσελίδα: <http://iwc-sofia.org/project-type/charity-projects/>).

◇◇◇◇◇

Οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις μπορούν, κατόπιν εγγραφής τους στο newsletter της ιστοσελίδας AGORA του Υπουργείου Εξωτερικών, να λαμβάνουν μέσω e-mail εξατομικευμένη οικονομική πληροφόρηση σχετικά με χώρες και κατηγορίες προϊόντων και υπηρεσιών επιλογής τους, με τη συχνότητα που επιθυμούν (ημερήσια, εβδομαδιαία, μηνιαία). Για εγγραφή μπορούν να επισκέπτονται το σύνδεσμο:

<http://agora.mfa.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=23&url=%2Ffrontoffice%2Fportal.asp%3Fcpage%3DNODE%26cnode%3D63>

Πληροφόρηση σχετικά με την πορεία της βουλγαρικής οικονομίας και τις διμερείς οικονομικές και εμπορικές σχέσεις μπορούν ειδικότερα να αντλούν από την ιστοσελίδα του Γραφείου ΟΕΥ Σόφιας: <http://agora.mfa.gr/bg60>